

Les Planes / Les Planes Velles / Can Festís / Mas Lotats

Sant Pere de Riudebitlles

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Final del camí de les Planes
Emplaçament A les planes a tocar el Riudebitlles i sota la Muntanyeta.

Coordenades:

Latitud: 41.45769
Longitud: 1.68461
UTM Est (X): 390141
UTM Nord (Y): 4590402

Classificació

Número de fitxa 08232 - 77
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Barroc Contemporani Popular
Segle XV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: POUM 12/05/2012
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 002100200CF99A0001WS

Fitxes associades:

[Plàtan de les Planes](#)

[Les Planes](#)

[La Muntanyeta](#)

[Cal Bielet](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA - J.M. Huélamo

Data de registre de la fitxa: ds., 15/05/1999 - 02:00
Autoria de la darrera revisió: Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.
Data de la darrera revisió: dt., 26/01/2021 - 12:00

Descripció

Masia formada per un conjunt d'edificacions de diversa època i factura. El cos principal de l'edifici, de planta baixa i dos pisos, és cobert a doble vessant i té teules pintades amb dents de llop als ràfecs. Aquesta construcció es compon d'un cos central més antic (amb una rafa o contrafort) al que se li adossa, pel costat S, un altre cos que segueix la mateixa forma i estructura. Al nord d'aquests dos cossos se'ls uneix un tercer, de dues plantes, que sobresurt en direcció est, formant una llotja o galeria a la primera planta, amb quatre arcs de mig punt orientats a sud i est, datat per una inscripció a la façana l'any 1930. Per tant, l'edifici principal presenta forma d'L. Té dos rellotges de sol, un dels quals, el de la façana principal, (orientada a l'Est) a més de l'hora, marca els mesos de l'any. El segon rellotge, situat a migdia, es troba en molt mal estat. La façana principal disposa de tres portes, la principal coberta amb arc de pedra de turó. Les finestres de la primera planta tenen la llinda i el llindar de pedra motllurada. La planta baixa està molt reformada, accedint-se al primer pis per una escala que acaba en una porta estreta, avui tapiada, rematada per un arc conopial. A la dreta d'aquesta porta s'arriba a una sala noble que presenta un fris motllurat corregut, decorat a les cantonades per caps masculins en relleu i als costats llargs per dos caps d'angelets equidistants, tot en guix i pintat de blanc i de factura molt desigual. A la resta de parets, que han perdut la seva policromia original, es poden veure grafitis pertanyents a diverses èpoques d'ocupació. En aquesta sala i a la del costat, existeixen sengles portes de fusta de caràcter singular, decorades amb gúbies formant línies d'escates als muntants i, en els travessers centrals, oferint als travessers centrals llegendes al·lusives a Joan Almirall, i els fusters Josep Almirall i Pere Rovira. Per la decoració, aquestes manufactures podrien datar a principis del segle XVIII. La casa va ser fortificada, per la part posterior, amb troneres molt estretes i allargades, segurament durant el segle XIX, molt probablement a causa de les guerres carlines, les quals van ser força cruentes en aquestes contrades. També al cos principal hi ha troneres en biaix, de la mateixa època. Al nord de les edificacions principals hi ha un altre edifici rectangular allargat en sentit est-oest. Pels encontorns es troben diferents elements d'un antic trull d'oli.

Història

Datat el 24 d'octubre de l'any 1487, existeix un document de venda de la casa de Joana Queralt, esposa de Joan Romanyà, a Joan Miquel. En aquest document s'identifica el nom de la casa com "mas Lotats" i la venda inclou, a més d'edificis, terres, honors, possessions, horts, camps, deveses i vinyes; el que sembla més interessant: els "reguis, aquis" i "aqueductibus". En el segle XVI, en un document datat l'any 1527, l'Abad de Montserrat donà llicència a Joan Miquel per construir un o més molins fariners i paperers al pujol de Lloranès (TORRENTS, en premsa). El 1553 era habitada per Antoni Serdà de les Planes i l'any 1675 apareix el cognom Miquel de les Planes (TORRENTS, 1993). La família Miquel ha habitat de forma ininterrompuda aquesta masia fins que la darrera hereva, Sra. Engràcia Montal i Miquel, la va vendre als actuals propietaris (informació oral d'Engràcia Montal). Una nota de despeses sense data ens parla del pagament al fuster Pere Rovira per la fabricació d'unes portes i el tragner encarregat de dur-les fins a la capella de Sant Domingo. Encara que no hi hagi data en aquest escrit, sabem de l'existència a Sant Pere d'un fuster amb el mateix nom, original de Capellades i resident al 1711 a Sant Pere que fa obres al molí draper (MADURELL, 1975, II: 824) al lloc que avui coneixem amb el topònim dels Molins de Dalt. Aquest Rovira va tenir una filla (Maria) que es va casar el 1751 amb Josep Miquel del Solà (informació Àngels

Torrents). Es significatiu que un fuster amb el mateix nom faci unes portes a la masia de les Planes Velles, potser amb Joan Almirall (natural de Sant Quintí i que es va casar el 1715, segons informació d'A. Torrents). Aquesta obra pertany estilísticament a aquestes dates. Una altra dada d'interès sobre aquest lloc és, que l'any 1775, Francesc Massana junt amb Nicolau Vallès, havien adquirit un tros de terra campa de la Casa Miquel de les Planes, a la partida coneguda amb el topònim de La Noguera Vella, per a la construcció de dues fàbriques de paper i una per a fer aiguardent que sembla que mai es van construir (MADURELL, 1972, II: 872-873). Al 1783, vivia en aquest lloc, Joseph Miquel de Las Planas, segons el cadastre d'aquell any, figurant com el major contribuent del municipi. Una nota que pot ser interessant per estudis futurs es la referida a una informació oral respecte de que "a sota la masia vivia abans el picapedrer que feia les piques dels molins paperers" (informant, Joan Baptista Morgades, maig de 1999). La casa va fer-se servir com a forní a les guerres carlines i a la de 1936, fets comprovats amb les restes de fortificació d'època carlina i la gran quantitat de pólvora apareguda en una de les edificacions annexes. Les fites cronològiques principals que sembla que es desprenen de les tipologies arquitectòniques i decoratives serien les següents: segle XV-XVI, arc conopial; finals XVII- inicis XVIII, sala guixeria i fusteria; s. XIX, fortificació i s. XX, llotja.

Bibliografia

ARGEMÍ, X.; SADURNÍ, M.T.; SERRA, J. (1999) "Sant Quintí de Mediona. Evolució socio-econòmica i cultural d'una vila de l'Alt Penedès", Ajuntament de Sant Quintí de Mediona. CARDÚS, Cristòfor (1936) "Els noms de lloc de Catalunya. Sant Pere de Riudebitlles" dins de COROMINES, J.; RIBES, E. "Per al recull del noms de lloc de Catalunya", extret de "Mai enrera", Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia, Febrer-Març 1936, p. 18, Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. Societat Catalana de Geografia. Filial de l'Institut d'Estudis Catalans. EXCURSIÓ ... (1999) "Excursió a peu pel Penedès: Sant Pere de Riudebitlles" Gran Penedès, Núm. 52, pp. 15-20, Vilafranca del Penedès, Institut d'Estudis Penedesencs. MADURELL I MARIMON, J. M. (1972) El paper a les terres catalanes. Contribució a la seva història. 2 vols. Barcelona. Fundació Salvador Vives Casajuana. TORRENTS I ROSÉS (1993). Transformacions demogràfiques en un municipi industrial català: Sant Pere de Riudebitlles, 1608-1935. Tesi Doctoral. Departament d'Història Contemporània. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. TORRENTS, A. (en premsa) "La lluita per l'aigua: pagesos i paperers en el segle XVIII" Homenatge a Jordi Nadal. Informacions dels registres parroquials proporcionada per Angels Torrents. Informació oral Stefan Lismond (abril 1999), Engràcia Montal, (juny 1999).

